شنبه 12 مرداد 1392 - 08:59

رمضان با حضرت زهرا (س)

اگر هر نوع فعل و قول حضرت زهرا را سیره بدانیم، فارغ از آن‌که این فعل یا قول در فقه قابل استناد باشد یا نه، سخن از مجموعه عملکرد آن بزرگوار به میان می‌آید، که می‌توان نام منطق عملی را بر آن نهاد.

اگر هر نوع فعل و قول حضرت زهرا را سیره بدانیم، فارغ از آن‌که این فعل یا قول در فقه قابل استناد باشد یا نه، سخن از مجموعه عملکرد آن بزرگوار به میان می‌آید، که می‌توان نام منطق عملی را بر آن نهاد.

گرچه روایات رسیده از آن حضرت یا درباره ایشان بسیار محدود است، ولی با استفاده از روایات اندکی که وجود دارد نیز می توان به بخشی از منطق عملی و سیره آن حضرت پی برد. روایات و گزارش های باقی مانده از ایشان درباره ماه رمضان نیز بسیار کم است، ولی باز هم راهکارهای زندگی را می توان از آن به دست آورد.

حضرت زهرا(س) در خطبه معروف خود در مسجد مدینه به مهم ترین عمل در ماه رمضان که همان روزه داری است اشاره کرده اند و در جمله ای زیبا روزه داری را تثبیت کننده اخلاص دانسته اند و فرموده اند: وَ الصِّيَامَ تَثْبِيتاً لِلْإِخْلَاص. به این ترتیب ایشان فلسفه روزه داری را به اخلاص پیوند زده اند. علاوه بر این که آن حضرت در همین خطبه اخلاص را نشانه توحید و خداشناسی قلمداد کرده است. بنابراین از منظر آن حضرت روزه داری باعث تحکیم خداشناسی و توحید در بندگان خدا می گردد. از این منظر ماه ضیافت الهی ماهی است که در آن شناخت انسان از خداوند زیاد می گردد و بندگان به واسطه روزه داری از بعد معرفتی به خداوند نزدیک تر می شوند.

خدا را شاکریم که گفتاری از آن حضرت درباره شرایط روزه دار در ماه مبارک رمضان نیز به دست ما رسیده است. به فرموده آن حضرت: مَا يَصْنَعُ الصَّائِمُ بِصِيَامِهِ إِذَا لَمْ يَصُنْ لِسَانَهُ وَ سَمْعَهُ وَ بَصَرَهُ وَ جَوَارِحَه یعنی اگر روزه، زبان و گوش و چشم و دست و پای روزه دار را از ارتکاب اعمال ناپسند دور نکند روزه به چه کار می آید؟ (دلائل الامامة، طبری، ص7)

از این رو، از دیدگاه آن حضرت نه تنها روزه داری باعث فزونی شناخت وی از پروردگار می گردد، بلکه روزه دار واقعی، با مراقبت از زبان، چشم و گوش و جوارح خود، شاهد تحول در زندگی فردی و اجتماعی خود خواهد بود.

درباره سیره رفتاری آن حضرت در خانواده در ماه رمضان گزارش های اندکی وجود دارد با این وجود می توان از آنها درخصوص تربیت دینی خانواده و فرزندان استفاده کرد.

بدیهی است بخشی از تربیت دینی از طریق آموزش اعمال عبادی و تشویق به آن و اجرای برنامه های عبادی همراه با فرزندان صورت می گیرد. اهل بیت به این روش توجه بسیار داشتند و روایات فراوانی از آنان درباره لزوم اعمال عبادی و آثار تعلیم و تشویق فرزندان به انجام آن و حتی میزان و مراحل آموزش اعمال عبادی با توجه به سن فرزندان گزارش شده است. (خصال، شیخ صدوق، ص 626) همین گونه در سیره فاطمی نیز تربیت دینی و تشویق فرزندان به کارهای عبادی اهمیت ویژه ای داشته است. بر اساس برخی گزارش های تاریخی درباره شب قدر، فاطمه(س) افزون بر آن که خود به شب زنده داری در این شب ها اهتمام ویژه داشته است با تمهیداتی می کوشید فرزندان را نیز به احیا در این شب ترغیب کند، از این رو سعی می کرد شرایط را برای بیدار بودن آنها مهیا کند. حضرت زهرا با آماده کردن فرزندان از روز قبل و نیز با کم کردن غذا آنان را در شب قدر بیدار نگه می داشت و با زبان نیز آنها را به شب زنده داری فرا می خواند. آن حضرت به فرزندان می فرمود: مَحْرُومٌ مَنْ حُرِمَ خَيْرَهَا یعنی: محروم کسی است که از خیر چنین شبی باز ماند. (دعائم الاسلام، قاضی نعمان مغربی، ج1، ص 282)

بر اساس برخی روایات در ایام عید یکی از سال ها (که به احتمال زیاد عید فطر بوده است) حسن و حسین می دیدند که همسالانشان لباس های نو پوشیده اند. آنها نیز از حضرت زهرا لباس عیدی خواستند. حضرت صدیقه طاهره با آن که می دانست پولی برای تهیه لباس نو ندارد، به فرزندانش فرمود: فَقَالَتْ يُخَاطُ لَكُمَا إِنْ شَاءَ اللَّهُ یعنی اگر خدا بخواهد برای شما دوخته خواهد شد (بحارالانوار، مجلسی، ج43، ص 75).

ایشان وعده لباس عیدی را با (ان شاءالله) همراه کرد تا در صورت تحقق نیافتن هم خلف وعده ای صورت نگیرد و هم آنان را متوجه نقش پروردگار در زندگی انسان نماید.

سید علیرضا عالمی / جام جم